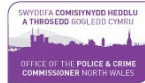

Plismona
yng Nghymru
Policing in Wales

South Wales
Police and Crime Commissioner
Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd
De Cymru

Jenny Rathbone AS
Cadeirydd,
Pwyllgor Cydraddoldeb a
Chyfiawnder Cymdeithasol
Senedd Cymru/Welsh
Parliament

Emma Wools
Dirprwy Gomisiynydd yr Heddlu
a Throsedd De Cymru

25^{ain} Awst 2023

Annwyl Jenny

Parthed: Ymchwiliad y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol

Dull Iechyd Cyhoeddus tuag at Atal Trais ar sail Rhywedd

(Cyflwyniad Plismona yng Nghymru)

Diolch am estyn gwahoddiad i'm cydweithwyr, Comisiynydd Heddlu a Throsedd Dafydd Llywelyn, Prif Gwnstabl Amanda Blakeman, a mi, i roi tystiolaeth gerbron eich ymchwiliad ar 10^{fed} Gorffennaf.

Gweler ynghlwm adroddiad ategol a baratowyd ar ein rhan gan Brif Uwch-arolygydd Ian Roberts, sy'n cynnwys gwybodaeth ychwanegol y gofynnwyd amdani yn eich llythyr dyddiedig 25^{ain} Gorffennaf 2023.

Er eich hwylustod, rydym wedi cyfuno'r wybodaeth mewn un ymateb ar ran Grŵp Gweithredol Plismona yng Nghymru.

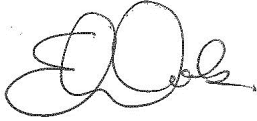
Tŷ Morgannwg, Pencadlys yr Heddlu
Pen-y-bont ar Ogwr, CF31 3SU
f: 01656 869366
e: comisiynydd@heddlu-de-cymru.pnn.police.uk
g: southwalescommissioner.org.uk

Tŷ Morgannwg, Police Headquarters,
Bridgend, CF31 3SU
t: 01656 869366
e: commissioner@south-wales.pnn.police.uk
w: southwalescommissioner.org.uk

Mae'r Comisiynydd a'i dîm yn croesawu gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg
The Commissioner and his team welcomes correspondence in Welsh or English

Os oes angen unrhyw wybodaeth neu gymorth pellach arnoch chi, mae croeso i chi gysylltu â mi.

Yn gywir,

Emma Wools

Dirprwy Gomisiynydd yr Heddlu a Throseddau De Cymru

Ar ran Grŵp Gweithredol Plismona yng Nghymru

Tŷ Morgannwg, Pencadlys yr Heddlu
Pen-y-bont ar Ogwr, CF31 3SU
f: 01656 869366
e: comisiynydd@heddlu-de-cymru.pnn.police.uk
g: southwalescommissioner.org.uk

Tŷ Morgannwg, Police Headquarters,
Bridgend, CF31 3SU
t: 01656 869366
e: commissioner@south-wales.pnn.police.uk
w: southwalescommissioner.org.uk

Mae'r Comisiynydd a'i dîm yn croesawu gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg
The Commissioner and his team welcomes correspondence in Welsh or English

Plismona
yng Nghymru
Policing in Wales

COMISIYNYDD
HEDDLU A THROSEDDU
DYFED-POWYS
POLICE AND CRIME
COMMISSIONER

COMISIYNYDD YR
HEDDLU A THROSEDDU
GWENT
POLICE AND CRIME
COMMISSIONER

SWYDDFA COMISIYNYDD HEDDLU
A THROSEDDU IORWYLL
OFFICE OF THE POLICE & CRIME
COMMISSIONER NORTH WALES

South Wales
Police and Crime Commissioner
Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau
De Cymru

Senedd Cymru/Welsh Parliament

Ymchwiliad y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol

Atal Trais ar sail Rhywedd

Cyflwyniad o Dystiolaeth Ategol

ar gyfer

Plismona yng Nghymru

Awdur	Prif Uwch-arolygydd Ian Roberts
Rôl	Arweinydd VAWDASV/VAWG a Gwrth-hiliaeth, Plismona yng Nghymru
Cyswllt	ian.w.roberts@gwent.police.uk
Dyddiad	25ain Awst 2023

Cefndir

Ar y 10fed Gorffennaf 2023, rhoddodd cynrychiolwyr o Grŵp Gweithredol Plismona yng Nghymru dystiolaeth gerbron Ymchwiliad y Senedd i Atal Trais ar sail Rhywedd. Rhoddwyd dystiolaeth ar lafar gan Gomisiynydd Heddlu a Throsedd Dafydd Llywelyn (Dyfed-Powys), Dirprwy Gomisiynydd Heddlu a Throsedd Emma Wools (De Cymru), a Phrif Gwnstabl Amanda Blakeman (Heddlu Gogledd Cymru).

Yn ystod y sesiwn, gwnaed ymrwymiad i ddarparu dystiolaeth ategol ysgrifenedig i'r ymchwiliad. Amlinellwyd y wybodaeth ychwanegol y gofynnwyd amdani mewn gohebiaeth gan gadeirydd yr ymchwiliad, dyddiedig 25ain Gorffennaf.

Er mwyn hwylustod, mae'r adroddiad hwn yn darparu ymateb cyfunol ar ran Grŵp Gweithredol Plismona yng Nghymru. Lle y rhoddir enghreifftiau, mae'r rhain yn dangos gweithgarwch ar draws ardaloedd heddlu yng Nghymru, ond nid yw'r rhestrau yn drylwyr. Gellir darparu gwybodaeth bellach os yw hynny o gymorth i'r ymchwiliad.

Rhybudd rhag Cam-drin mewn Perthynas (Rhaglen CARA)

Rhaglen ymyrraeth gynnar yw CARA sy'n targedu troseddwy'r cam-drin domestig. Mae'n bodloni meini prawf penodol a rhybuddiad amodol yw'r canlyniad cyfiawnder troseddol priodol.

Datblygwyd y rhaglen gan Hampton Trust, a chafodd ei rhoi ar brawf am y tro cyntaf dan amodau arbrofol yn 2012, mewn partneriaeth gyda Heddlu Hampshire a Phrifysgol Caergrawnt. CARA oedd y strategaeth blismona gyntaf yn y DU i gael ei gwerthuso dan amodau hap dreial rheoli.

Mae sesiynau CARA wedi cael eu cynllunio i godi ymwybyddiaeth ymysg troseddwy'r, gan gefnogi cyfleoedd i hunan ddatgelu a hybu mynediad i gymorth ychwanegol. Trwy waith ymgysylltu mewn dau weithdy, mae CARA'n galluogi troseddwy'r i ddeall beth yw cam-drin domestig, ei effaith, a'i ganlyniadau.

Mae sail dystiolaeth gadarn yn cefnogi manteision rhaglen CARA. Cynhaliodd Prifysgol Caergrawnt hap dreial rheoli yn Southampton rhwng 2012 a 2015. Nododd yr astudiaeth yma bod troseddwy'r a oedd wedi cymryd rhan yn y rhaglen 35% yn llai tebygol o ail droseddu na'r rhai nad oeddent wedi cymryd rhan. Nododd 63% o ddiodefwy'r newid cadarnhaol mewn ymddygiad, a nododd 85% o gyfranwyr bod CARA wedi newid eu hagwedd tuag at eu partner a/neu eu plant.

Yn 2021, cyhoeddodd Prifysgol Birmingham Astudiaeth Gwerthusiad o Effaith a Manteision Economaidd rhaglen CARA. Canfu bod yr ymyrraeth yn cael effaith sylweddol ar atgwmpo, gan nodi gostyngiad 81% yn y chwe mis cyntaf a gostyngiad 56% yn y 12 mis cyntaf. Am bob £1 a fuddsodwyd yn CARA, roedd y dystiolaeth yn dangos y byddai heddluoedd yn arbed £2.75 mewn costau eraill.

Ar hyn o bryd mae Prifysgol Southampton yn arwain astudiaeth CARA ar draws naw ardal heddlu. Bwriedir cyhoeddi'r adroddiad ym mis Rhagfyr 2023.

Mae cyflwyno rhaglen CARA yn genedlaethol wedi bod yn gyfyngedig tan yn ddiweddar oherwydd amodau caeth. Fodd bynnag, mae newid ym mholisi Llywodraeth y DU a chyflwyniad model dwy haen newydd ar gyfer Gwarediadau y tu Allan i'r Llys yn rhoi cyfle i bob heddlu fabwysiadu'r rhaglen.

Adeg ysgrifennu'r adroddiad yma, bwriedir cyflwyno CARA yn Heddlu De Cymru a Heddlu Gwent yn ystod yr hydref 2023. Mae trefniadau darparu lleol yn y broses o gael eu comisiynu, gyda chymorth gan Hampton Trust i sicrhau bod safonau ansawdd wrth wraidd y gwasanaeth.

Bydd Tasglu Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (VAWDASV) Plismona yng Nghymru yn monitro unrhyw broblemau sy'n codi wrth roi'r rhaglen ar waith ac yn cynghori comisiynwyr heddlu a throstedd a phrif gwnstabiliaid, er mwyn gallu mabwysiadu dull cyson a chydlynus ar draws Cymru.

Rhaglen Glasbrint VAWDASV - Gwybodaeth am y Ffrwd Waith Herio Cyflawnwyr

Cyfraniad comisiynwyr heddlu a throstedd at y Ffrwd Waith

Bydd trefniadau Glasbrint VAWDASV yn sicrhau ymateb system gyfan i VAWDASV. Caiff ymrwymiad Plismona yng Nghymru i hyn ei adlewyrchu yn y trefniadau cadeirio ar y cyd ar gyfer y Bwrdd Partneriaeth Cenedlaethol rhwng y Gweinidog dros Gyfiawnder Cymdeithasol a Chomisiynydd Heddlu a Throstedd Dyfed-Powys.

Ar lefel rheoli rhaglen, mae Dirprwy Gomisiynydd yr Heddlu a Throstedd Emma Wools yn un o ddau Uwch-swyddog Cyfrifol ac yn gyd gadeirydd Bwrdd Rhaglen Glasbrint VAWDASV, ynghyd â Mr Paul Dear, Dirprwy Gyfarwyddwr Is-adran Cymunedau Cydlynus Llywodraeth Cymru.

Mae chwe ffrwd waith y Glasbrint yn adlewyrchu blaenoriaethau darparu'r strategaeth ac yn y misoedd diwethaf cytunwyd ar gamau cyflawni lefel uchel. Y prif bwyntiau gweithredu ar gyfer Ffrwd Waith Herio Cyflawnwyr yw:

1. Cadarnhau a gwella'r sylfaen dystiolaeth a'r dadansoddiad ar gyflawni VAWDASV yng Nghymru
2. Datblygu dull system gyfan ar draws Cymru ar gyfer herio cyflawnwyr VAWDASV, sy'n cwmpasu ymyrraeth ac atal cynnar, trwy ymateb cyfiawnder troseddol
3. Egluro swyddogaethau a chyfrifoldebau pob asiantaeth sy'n ymwneud â herio cyflawnwyr sy'n gysylltiedig â Deddf VAWDASV
4. Cryfhau systemau atebolrwydd i sicrhau bod gwasanaethau cyhoeddus yn bodloni eu cyfrifoldebau i atal a herio cyflawnwyr VAWDASV.

Mae comisiynwyr heddlu a throsedd yng Nghymru'n cydweithio gyda'r pedwar Prif Gwnstabl trwy'r Grŵp Plismona yng Nghymru. Mae pob comisiynydd heddlu a throsedd a Phrif Gwnstabl yn gyfrifol am benderfyniadau sy'n effeithio ar eu hardal, ond pwrpas y grŵp yw cydweithio er mwyn sicrhau dull cyson er budd pob cymuned yng Nghymru.

Mae'r Grŵp Plismona yng Nghymru wedi buddsoddi mewn uwch-swyddog heddlu i weithio llawn-amser ar bortffolios VAWDASV a Gwrth-hiliaeth. Mae Prif Uwch-arolygydd Ian Roberts yn chwarae rhan flaenllaw yn rhaglen y Glasbrint ac mae'n gweithio gydag arweinwyr VAWDASV ym mhob heddlu i sicrhau cynrychiolaeth heddlu gweithredol ar draws y chwe ffrwd waith.

Effeithiolrwydd Rhaglenni i Gyflawnwyr

Mae tystiolaeth gadarn o blaid rhaglenni i gyflawnwyr fel rhan o ddull iechyd cyhoeddus tuag at atal VAWDASV¹. Credwn y dylai'r rhaglenni hyn fodoli ar bob un o'r tair haen o weithgarwch atal a dylai'r Glasbrint VAWDASV sicrhau bod trefniadau comisiynu effeithiol a chynaliadwy ar waith. Cydnabyddir bod y ddarpariaeth ar draws Cymru yn anghyson, ond mae llawer o resymau dros hyn, a'n nod yw defnyddio'r dystiolaeth o'r hyn sy'n gweithio, ynghyd â fframweithiau polisi newydd, i sbarduno gwelliannau.

Mae Comisiynydd Heddlu a Throsedd De Cymru wedi buddsoddi'n sylweddol yn y rhaglenni i gyflawnwyr yn ystod y blynyddoedd diwethaf ac mae prif swyddogion Heddlu De Cymru wedi sicrhau bod y rhain yn rhan annatod o arfer gweithredol. Mae tîm y Comisiynydd yn cynnal cyfarfod amlasiantaeth i ddwyn partneriaid a rhanddeiliaid at ei gilydd i rannu gwersi a ddysgwyr, ac i ganfod rhwystrau i weithio effeithiol, gan gynnwys bylchau mewn darpariaeth. Mae gwaith yn mynd rhagddo hefyd o fewn y Glasbrint i adolygu safonau ansawdd i gomisiynwyr ac i fapio darpariaeth bresennol ledled Cymru.

Lansiwyd rhaglen cyflawnwyr Drive yn 2016 er mwyn targedu cyflawnwyr risg uchel. Cynhaliwyd gwerthusiad rhwng 2016 a 2019 a dyma'r canlyniadau a nodwyd ar gyfer cyfranogwyr:

- Gostyngiad 82% mewn cam-drin corfforol
- Gostyngiad 88% mewn cam-drin rhywiol
- Gostyngiad 75% mewn ymddygiad sy'n aflonyddu a stelcio
- Gostyngiad 73% mewn ymddygiad cenfigennus ac ymddygiad sy'n rheoli

Mae rhaglen Drive ar gael ledled ardal Heddlu De Cymru ac mae'n cael ei threialu ar hyn o bryd mewn lleoliad carcharu yng Ngharchar ei Fawrhydi Abertawe.

Mae Comisiynydd Heddlu a Throsedd De Cymru wedi darparu cyllid ar gyfer rhaglenni eraill hefyd fel Rhaglen Clear, cwrs byr i godi ymwybyddiaeth ymysg dynion sy'n awyddus i newid eu hymddygiad. Mae'r cwrs hefyd yn rhoi cymorth i bartneriaid a chyn bartneriaid. Mae'n darparu cyllid ar gyfer y Rhaglen Teuluoedd hefyd, sy'n darparu ymyraethau therapiwtig i deuluoedd a effeithir gan gam-drin domestig. Mae'r ymyrraeth yn canolbwyntio ar ddiogelwch, effaith cam-drin domestig ar blant, profiadau niweidiol yn ystod plentyndod,

---

¹Fel yr amlygir yng ngwerthusiadau model CARA a Drive

cyfathrebu â pharch, ymlyniad, a chadernid emosiynol. Nod y rhaglen yw galluogi teuluoedd i gyd fyw yn ddiogel neu i hwyluso gwahanu cyfeillgar.

Canolfannau Cymorth Cynnar

Yn rhan o'r agwedd ymwybodol o drawma tuag at ddiogelu, mae heddluoedd ledled Cymru'n datblygu cytundebau partner er mwyn atgyfeirio pobl sy'n cael eu heffeithio gan VAWDASV at wasanaethau cymorth cynnar, lle na fodlonir trothwyon diogelu statudol. Cydnabyddir bod trefniadau lleol yn wahanol ym mhob ardal ar hyn o bryd, ond bydd strwythur y Glasbrint yn dylanwadu ar ddysgu a rennir a datblygiad modelau arfer da ledled Cymru.

Mae'r Rhaglen Newid Bregusrwydd yn Heddlu De Cymru yn enghraifft o sut mae'r heddlu'n rhan o atgyfeirio pobl at wasanaethau cymorth cynnar. Mae Swyddogion Cefnogi Cymuned yr Heddlu penodedig ym mhob ardal heddlu yn awr, gyda chyfrifoldebau penodol, sydd wedi derbyn hyfforddiant ychwanegol yn ymwneud â diogelu. Mae hyn wedi arwain at dros 3,500 o atgyfeiriadau at wasanaethau cymorth cynnar ers lansio'r rhaglen ym mis Medi 2020.

Prosiect Mynd i'r Afael â Throseddau ar y Stryd sy'n Gysylltiedig ag Alcohol (TASC) a Model Atal Trais Caerdydd

Datblygwyd prosiect TASC ar ddiwedd y 1990au a dechrau'r 2000au fel dull amlasiantaeth dan arweiniad yr heddlu i atal trosedd ac anhrefn sy'n gysylltiedig ag alcohol yng Nghaerdydd a Bae Caerdydd. Roedd yn cynnwys amrywiaeth o ymyraethau gan gynnwys dialog rhwng yr heddlu a busnesau trwyddedig, mesurau i wella ansawdd ac ymddygiad staff ar ddrysau, ymgyrchoedd plismona pwrpasol a chymorth i ddiodefwrwr ymosodiadau sy'n gysylltiedig ag alcohol.

Heddiw, mae Model Atal Trais Caerdydd, a grëwyd gan yr Athro John Shepherd ym Mhrifysgol Caerdydd, wedi cael ei fabwysiadu gan ddinasoedd eraill yn y DU ac o gwmpas y byd. Yn sail i'r dull hwn mae'r darganfyddiad allweddol nad yw llawer o ddigwyddiadau treisgar sy'n arwain at driniaeth frys mewn ysbyty yn hysbys i'r heddlu. Felly, trwy gyfuno data gan adrannau achosion brys a'r heddlu gellir cael darlun llawer mwy cywir o bryd a lle y mae trais yn digwydd, a phwy sy'n gyfrifol. Defnyddir y wybodaeth yma i ganolbwyntio adnoddau cyfyng ar ymyraethau sy'n gweithio.

Mae'r dull iechyd cyhoeddus yn cynnwys pedwar cam:

- Mae cam un yn cynnwys mynd ati mewn modd systematig i gasglu data ar hyd a lled, nodweddion a chanlyniadau trais
- Mae cam dau yn cynnwys cynnal ymchwil i bennu'r ffactorau sy'n cynyddu neu'n lleihau'r risg o drais
- Mae cam tri yn defnyddio gwybodaeth o gamau un a dau i gynllunio, gweithredu a gwerthuso ymyraethau
- Mae cam pedwar yn golygu cynyddu a gweithredu ymyraethau y dangosir yng ngham tri eu bod yn effeithiol, a lledaenu gwybodaeth am atal yn eang.

Mae adroddiad o 2022 ar Fodel Atal Trais Caerdydd yn dangos buddiannau economaidd-gymdeithasol sylweddol ac mae'n gymeradwy gan Sefydliad Iechyd y Byd.

Nod dull Glasbrint VAWDASV yw dwyn partneriaid at ei gilydd fel y gellir defnyddio dull iechyd cyhoeddus ar gyfer pob ffurf ar drais yn erbyn menywod a merched, cam-drin domestig a thrais rhywiol. Er bod cysylltiadau clir rhwng trais yn yr economi liw nos a diogelwch menywod a merched, mae nifer o leoliadau eraill lle mae trais yn erbyn menywod a merched yn digwydd.

Rhaglen Upstander Y Coleg Plismona

Mae'r Coleg Plismona wedi datblygu cynllun i ddefnyddio ymyraethau ymddygiad seiliedig ar dystiolaeth i wella diwylliant. Nododd ymchwil y Coleg dros 200 enghraifft o ymddygiad a oedd yn dangos rhywiaeth a chasineb at fenywod mewn heddluoedd, a thros 100 o rwystrau i ymddygiad gwell. Dewiswyd amrywiaeth o ymyraethau wedyn, yn dilyn cyngor gan swyddogion benywaidd y dylid canolbwyntio ar rywiaeth 'o ddydd i ddydd' i atal yr ymddygiad rhag gwaethygu. Mae camau gweithredu'n amrywio o wneud pethau'n haws a mwy diogel i swyddogion adrodd am ymddygiad gwael gan gydweithwyr, i hyfforddi arweinwyr a hwb i yrfa swyddogion sy'n dangos cynhwysiant. Mae'r Coleg yn gweithio'n benodol gyda heddluoedd Cymru ar hyfforddiant trochi o fewn y cynllun. Gall hyn helpu swyddogion a staff gyda'r arfer sydd ei angen arnynt i fynd i'r afael â rhywiaeth a chreu diwylliant mwy cynhwysol.

Mae Tasglu VAWDASV a VAWG (trais yn erbyn merched) Plismona yng Nghymru yn sicrhau agwedd gyd-gysylltiedig tuag at waith y Glasbrint VAWDASV yng Nghymru gyda gwaith Cyngor Cenedlaethol Penaethiaid yr Heddlu a'r Coleg Plismona.

Rhaglen Heddlu Ysgolion Cymru

Mae Rhaglen Heddlu Ysgolion Cymru (Rhaglen Graidd Cyswllt Ysgolion Cymru Gyfan gynt) wedi bod mewn bodolaeth ers Medi 2004. Fe'i datblygwyd gyda'r ddealltwriaeth bod addysgu pobl ifanc yn rhan hanfodol o waith atal sylfaenol. Mae'r rhaglen wedi bod yn destun sawl adolygiad ers hynny, y mwyaf diweddar ohonynt ym mis Mawrth 2023. Mae Bwrdd Plismona yng Nghymru a Llywodraeth Cymru wedi derbyn canfyddiadau ac argymhellion yr adolygiad hwn. Mae ymchwil ar y cysylltiad rhwng addysg plant a lleihad mewn trosedd yn gyfyngedig, ond yn ôl y dystiolaeth anecdotaidd mae plant, staff dysgu a phartneriaid cysylltiedig yn gwerthfawrogi'r rhaglen yn fawr.

Ymgyrchoedd yr Economi Liw Nos

Isod ceir enghreifftiau o ymgyrchoedd atal dan arweiniad yr heddlu i leihau ac atal trais ar sail rhywedd yng Nghymru:

Rhaglen Strydoedd Saffach Wrecsam

Cafwyd cyllid o ychydig dan £1 miliwn o gronfeydd Strydoedd Saffach a Diogelwch Menywod yn y Nos i gefnogi mentrau fel gosod ac uwchraddio camerâu teledu cylch cyfyng a goleuadau stryd yng nghanol dinas Wrecsam, gan sicrhau delweddau da o'r prif lwybrau

trwy ganol y ddinas. Rhoddwyd blaenoriaeth i'r llwybrau hynny a ddefnyddir gan gerddwyr i fynd o ganol y ddinas i fannau heb lawer o olau.

Yn ogystal, rhoddodd y rhaglen nifer o fesurau atal eraill ar waith i leihau trais ar sail rhywedd. Roedd y rhain yn cynnwys hyfforddiant ymyrryd gyda mannau trwyddedig trwy'r ymgyrch cyfathrebu 'Good Night Out', a Chanolfan Les Hafan y Dref, sy'n darparu cymorth a chefnogaeth i bobl sydd wedi colli eu ffrindiau, wedi meddwi neu wedi dioddef mân anafiadau.

Rhoddodd y rhaglen gynllun bugeiliaid y stryd ar waith hefyd, a defnyddiwyd ymgyrch Vista i sicrhau presenoldeb amlwg gan yr heddlu yn y lleoliadau iawn ar yr amser iawn.

Prosiect Bws Diogelwch Caerdydd

Mae'r prosiect Bws Diogelwch yn wasanaeth sy'n defnyddio fan wedi'i llogi a chronfa a 60 o wirfoddolwyr. Mae'r gwasanaeth yn helpu aelodau'r cyhoedd, myfyrwyr yn bennaf, sydd mewn perygl oherwydd digwyddiadau'n ymwneud ag alcohol neu oherwydd eu bod yn agored i niwed am resymau eraill, i fynd adref yn ddiogel. Mae'r gwasanaeth yn lleihau'r perygl y bydd defnyddwyr yn dioddef trosedd, yn arbennig trais yn erbyn menywod a merched. Ers 15 Medi 2021, mae dros 1,800 o unigolion wedi cael eu cludo adref yn ddiogel.

Ymgyrch Minerva Heddlu De Cymru

Yn defnyddio gwersi a ddysgwyd mewn rhaglen beilot ddiweddar, mae tîm arbenigol o swyddogion mewn dillad plaen yn cael eu defnyddio yng nghanol y ddinas ar adegau allweddol rhwng 8pm a 4am ac ar benwythnosau. Nod y dacteg hon yw canfod ymddygiad rheibus ac anfon neges glir bod diogelwch benywod yn cael ei gymryd o ddifrif yng Nghaerdydd, gyda swyddogion mewn dillad plaen ar batrôl. Bydd yr ymgyrch hefyd yn hybu defnydd o bwytiau cymorth, gweithio gyda staff ar ddrysau a llywio hyfforddiant Club Corps.

Club Corps Caerdydd

Cynllun i hybu hyfforddiant diogelwch i staff mangreoedd trwyddedig yw Club Corps. Bydd y prosiect yn cyflwyno staff 'Club Corps' a fydd yn gweithredu fel hyrwyddwyr diogelwch, ac yn cael eu hyfforddi i fod yn ymwybodol o gamddefnydd alcohol a sylweddau a bregusrwydd mewn clybiau nos a bariau sydd ar agor yn hwyr yng nghanol dinas Caerdydd. Bydd staff 'Club Corps' yn cael eu recriwtio, eu hyfforddi a'u defnyddio gan dri lleoliad trwyddedig allweddol yng Nghaerdydd a byddant yn dod yn aelodau staff parhaol ar ôl tri mis o gyllid dechreuol. Yn ogystal, bydd pedwar cwrs diogelwch yn cael eu cynnal, a fydd yn cyrraedd rhyw 48 aelod o staff. Dechreuwyd yr ymgyrch yma yn dilyn cais gan Fforwm Trwyddedeion Caerdydd i ehangu'r fath o warchodaeth gyhoeddus a ddarperir gan Fugeiliaid y Stryd i gynnwys lleoliadau trwyddedig sy'n agored yn hwyr, er mwyn cysylltu gyda gwasanaethau fel Bugeiliaid y Stryd, canolfannau triniaeth alcohol, Bws Diogelwch Myfyrwyr a Cerdded Diogel.

Ymgyrch Dinas Ddiogel - Casnewydd

Mae economi liw nos prysuraf ardal Heddlu Gwent yng nghanol dinas Casnewydd. Nod y model plismona 'Dinas Ddiogel' yw rheoli a chydgysylltu plismona yng nghanol dinas Casnewydd ar nosweithiau Gwener a Sadwrn. Nod Ymgyrch 'Dinas Ddiogel' yw:

- Lleihau cyflenwad a defnydd o gyffuriau a sylweddau seicoweithredol anghyfreithlon
- Lleihau achosion o yfed alcohol yn beryglus
- Lleihau digwyddiadau o drais, lleihau ymddygiad gwrthgymdeithasol
- Sicrhau bod tafarndai a chlybiau trwyddedig yn darparu amgylchedd diogel, cyfreithlon y gall cwsmeriaid ei fwynhau.
- Sicrhau bod cwsmeriaid yr economi liw nos yn gallu gadael canol y ddinas yn ddiogel trwy system drafnidiaeth dda
- Gwella cyfathrebu rhwng yr holl randdeiliaid yng nghanol y ddinas.

Siarter Diogelwch Menywod yn y Nos Gwent

Mae Pecyn Cymorth Siarter Diogelwch Menywod yn y Nos wedi cael ei ddatblygu gan Ganolfan Datrys Problemau Heddlu Gwent fel ymrwymiad i greu mannau diogel i fenywod. Cafodd ei ddatblygu mewn partneriaeth gyda'r Cynllun Gwyllo Tafarndai a gyda chyfraniad gan dros 100 o fangreoddedig risg uchel ledled ardal yr heddlu. Mae cyfranogwyr yn derbyn newyddion misol gan yr heddlu trwy gyfarfodydd y Cynllun Gwyllo Tafarndai. Cam nesaf y rhaglen hon yw codi ymwybyddiaeth mewn prifysgolion a cholegau. Bydd negeseuon cyfathrebu'n hybu ymgyrchoedd fel Mannau Mwy Diogel, atal sbeicio diodydd, a chynlluniau adrodd diogel fel 'Gofyn am Angela'.

Ymgyrch Aberford Dyfed-Powys

Ymgyrch gan Heddlu Dyfed-Powys oedd Ymgyrch Aberford, a oedd yn defnyddio swyddogion mewn dillad plaen ar batrôl i gadw golwg yn Aberystwyth. Cawsant eu defnyddio liw nos ac yng Ngŵyl Big Tribute. Nod yr ymgyrch oedd targedu a nodi ymddygiad rhywiol rheibus, gan alluogi'r heddlu i ymyrryd yn gynnar i atal troseddau cyn iddynt ddigwydd.

Cronfa Strydoedd Saffach

Lansiwyd Cronfa Strydoedd Saffach gan y Swyddfa Gartref yn 2020. Estynnir gwahoddiad i heddluoedd, awdurdodau lleol, Heddlu Trafnidiaeth Prydain a grwpiau cymunedol cymwys ledled Cymru a Lloegr gyflwyno ceisiadau am arian ar gyfer prosiectau lleol i atal trais yn erbyn menywod a merched yn gyhoeddus, troseddau yn y gymdogaeth ac ymddygiad gwrthgymdeithasol.

Cyfanswm y cyllid Strydoedd Saffach a sicrhawyd gan Plismona yng Nghymru yn ystod rowndiau 1 - 4 yw £9,209,499.40, allan o gronfa gyfan o £120m².

---

²Ffynhonnell - Gwefan Llywodraeth y DU

Arolygon Hyder y Cyhoedd

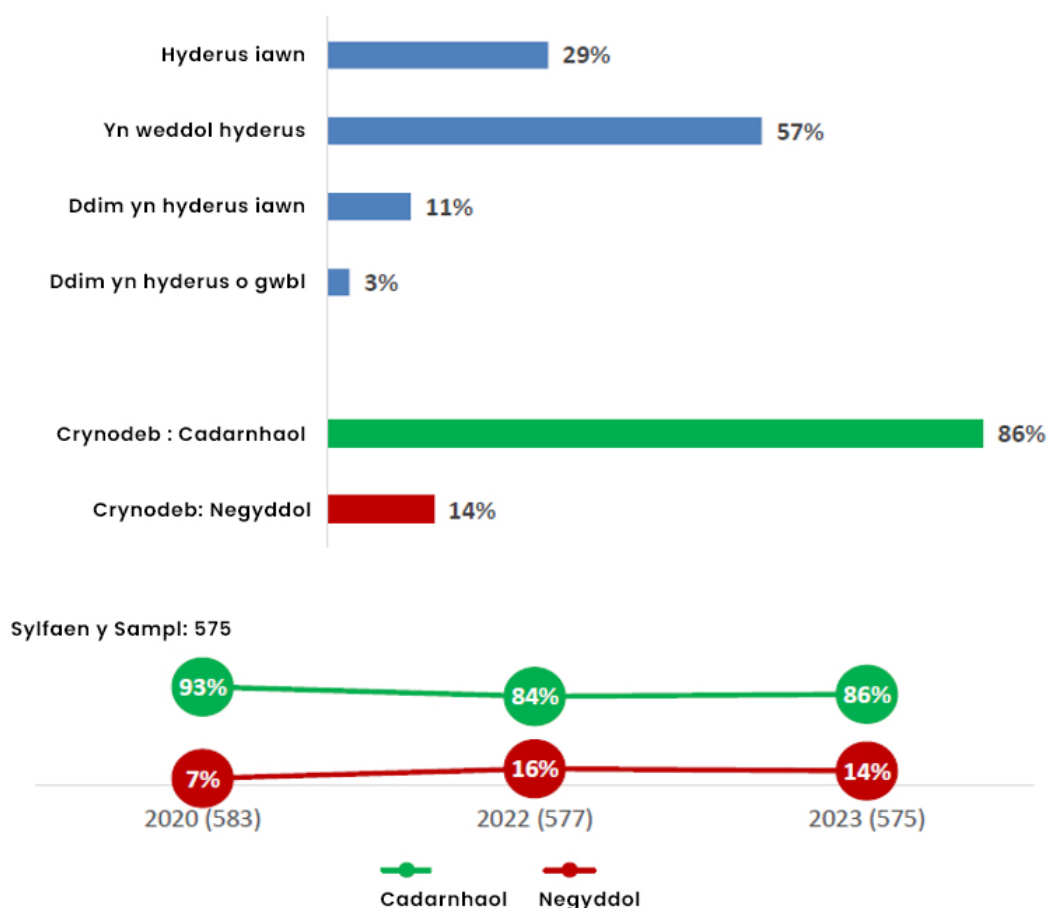
Mae arolygon hyder y cyhoedd yn rhoi mewnwelediad gwerthfawr, yn rhan o asesiad cyffredinol o berfformiad yr heddlu. Mae'r dyfyniadau isod o arolwg diweddar a gynhaliwyd ar gyfer Heddlu Gogledd Cymru yn enghraifft o lefelau hyder mewn plismona, a cheir rhywfaint o ddata defnyddiol yn ymwneud â throseddau trais yn erbyn menywod.

Ffigur 1 – Lefelau hyder cyffredinol yn Heddlu Gogledd Cymru

Hyder

Gofynnwyd i'r ymatebwyr pa mor hyderus yn gyffredinol ydyn nhw yn Heddlu Gogledd Cymru. Mynegodd 86% o'r ymatebwyr hyder yn yr heddlu, ac roedd tua thri o bob deg (29%) yn hyderus iawn yn Heddlu Gogledd Cymru. Mae 14% yn mynegi ychydig o hyder yn Heddlu Gogledd Cymru, a dim ond 3% yn dweud nad oes ganddyn nhw unrhyw hyder o gwbl. Mae argraffiadau wedi codi ychydig o'i gymharu â chanfyddiadau 2022, ond nid yn sylweddol (86% o 84%), ac maent yn parhau i fod yn is na chanfyddiadau 2020.

Ffigur 1: Felly, yn gyntaf, pa mor hyderus ydych chi yn Heddlu Gogledd Cymru yn gyffredinol? (Pob ymateb)

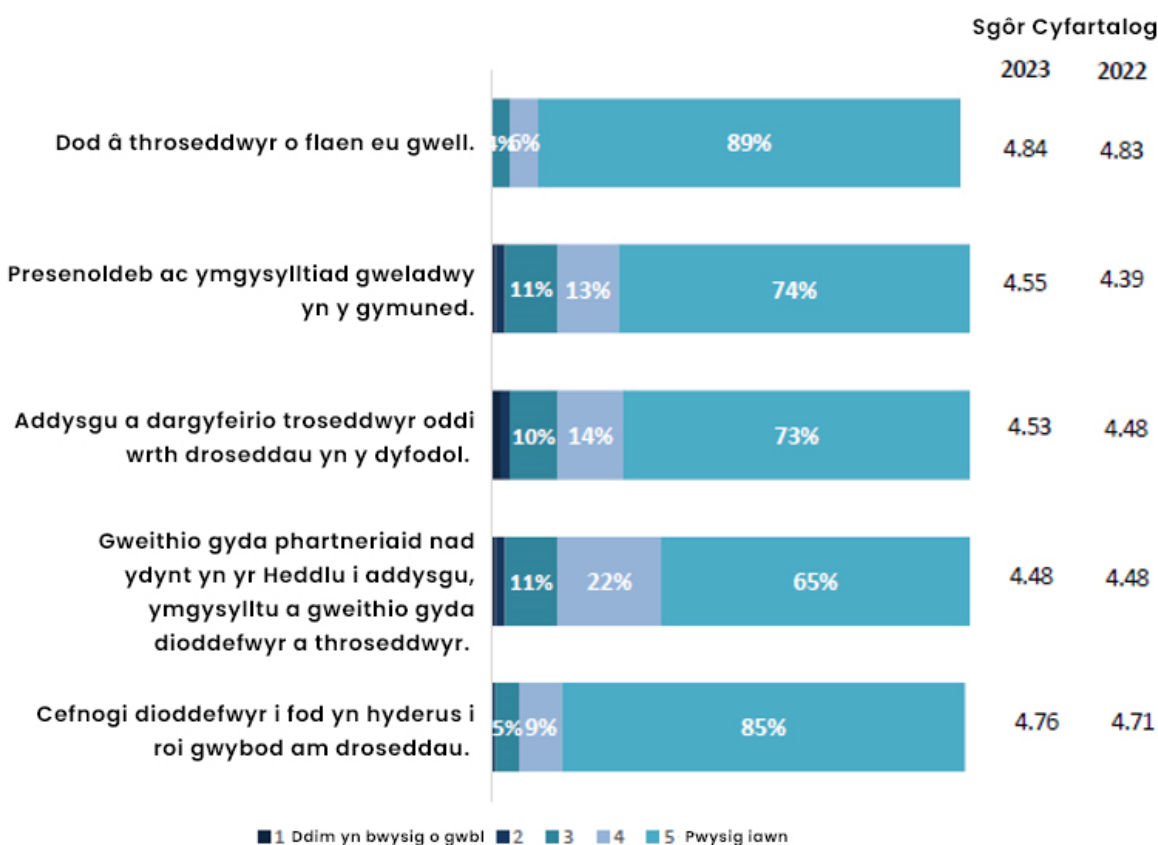

Ffigur 2 – Canlyniadau Arolwg Trais yn erbyn Menywod yng Ngogledd Cymru

Trais yn erbyn menywod

Gan ganolbwyntio ar drais a throseddau yn erbyn menywod, gofynnwyd i'r ymatebwyr am eu hargraffiadau ynghylch pa mor dda yr ymdriniodd Heddlu Gogledd Cymru â'r math hwn o droseddau. Gofynnwyd i'r ymatebwyr roi sgôr o 1 i 5, lle nad yw 1 yn bwysig o gwbl a 5 yn bwysig iawn, o ran lefel pwysigrwydd ymateb Heddlu Gogledd Cymru i'r troseddau hyn. Yn gadarnhaol, ar gyfer pob mesur, sgôr o 5 (pwysig iawn), oedd y mwyaf cyffredin ar gyfer pob mesur yn y cwestiynau hyn, gan dynnu sylw at bwysigrwydd delio â'r mathau hyn o droseddau yn erbyn menywod. Hyd yn oed yn fwy cadarnhaol fyth, mae'r sgoriau pwysigrwydd cyfartalog naill ai wedi aros yr un fath neu'n wir wedi cynyddu o'u cymharu â'r flwyddyn flaenorol, gan dynnu sylw at y ffaith bod materion yn dod yn bwysicach. Mae dod â throseddau o flaen eu gwell (89%) a chefnogi dioddefwyr i fod yn hyderus i adrodd am droseddau (85%) yn cael eu hystyried y pwysicaf ymhlith yr ymatebwyr.

Ffigur 17: Pa mor bwysig i chi yw pob un o'r ymatebion canlynol gan yr Heddlu i drais yn erbyn menywod a merched? (Pob ymateb)

Sylfaen y Sampl: 600

Ffigur 3 – Lefelau hyder yn Heddlu Gogledd Cymru i ddelio â throeddau trais yn erbyn menywod.

Hyder yn Heddlu Gogledd Cymru

Gofynnwyd i'r ymatebwyr am eu lefelau hyder yn Heddlu Gogledd Cymru i ddelio yn effeithiol â seiberdroseidd ar-lein, trais yn erbyn menywod mewn troeddau cam-drin cyhoeddus a domestig. Gofynnwyd i'r ymatebwyr roi sgôr o rhwng 1 a 5, lle nad yw 1 yn hyderus o gwbl ac mae 5 yn hyderus iawn.

Yn gadarnhaol, dim ond cyfran fach o'r ymatebwyr oedd yn teimlo nad oedd ganddyn nhw hyder o gwbl yn yr heddlu o ran delio â'r troeddau hyn yn effeithiol. Y gyfran fwyaf yn nodi nad oedd ganddynt hyder oedd mewn perthynas â seiberdroseidd ar-lein (sgôr cyfartalog 3.20). Roedd gan y mesur hwn gyfran sylweddol lai o'r rheini hefyd yn teimlo'n hyderus iawn o'i gymharu â thrais yn erbyn menywod ac achosion cam-drin domestig (sgoriau cyfartalog o 3.63 a 3.55).

O'i gymharu â chanfyddiadau'r blynyddoedd blaenorol, mae sgoriau hyder cyfartalog wedi gostwng ym mhob mesur, yn fwyaf nodedig ymhlith delio â cham-drin domestig.

Ffigur 19: Pa mor hyderus ydych chi fod Heddlu Gogledd Cymru yn delio'n effeithiol â'r mathau canlynol o droeddau... (Pob ymateb)

Sylfaen y Sampl: 600

Hyfforddiant Gofyn i Fi

Ymgyrch gan Cymorth i Ferched Cymru yw'r prosiect 'Gofyn i Fi', sy'n rhan o'r rhaglen 'Newid sy'n Para'. Mae'r prosiect yn rhoi hyfforddiant a chymorth parhaus i aelodau'r gymuned i'w galluogi nhw i ddechrau siarad am gam-drin domestig, chwalu'r mythau a stereoteipiau sy'n normaleiddio ymddygiad niweidiol, a chyfeirio pobl at lefydd lle gallant dderbyn y cymorth a'r gefnogaeth gywir.

Mae'r prosiect yn derbyn cyllid gan Gomisiynydd Heddlu a Throsedd De Cymru, Cyngor Abertawe a Waterloo Foundation. Mae cynnydd diweddar mewn cyllid wedi arwain at ehangu'r rhaglen i ogledd Cymru, ac mae'n uchelgais gan Cymorth i Ferched Cymru i sicrhau ei bod ar gael i bob cymuned yng Nghymru yn y dyfodol.

Ar hyn o bryd mae hyfforddiant yn digwydd ar-lein ac wyneb yn wyneb mewn lleoliadau yng Nghaerdydd a'r Fro, Castell-nedd a Phort Talbot, Abertawe, a Gogledd Cymru.

Datblygwyd hyfforddiant Gofyn i Fi trwy gydweithrediad helaeth gyda phobl sydd wedi goroesi cam-drin domestig.

Ian Roberts

Prif Uwch-arolygydd